

Доброго дня! Сердечно вітаю Вас!.

Мене звати Анна Млинарчук-Соколовська і

я - член факультету
педагогічних наук в Університеті

у місті Білосток, де вже понад п'ятнадцять
років займаюся проблемами шкільної

ситуації дітей та молоді
з досвідом міграції

у центрі дослідницького процесу, надаючи

їм право голосу. Я також
відчуваю себе практиком, що

означає, що я, починаючи від моменту вступу на професійний шлях, працюю в середовищі

культурного розмаїття в якості
міжкультурного консультанта, проводячи

тренінги для вчителів,
викладаючи польську мову як

іноземну, розробляючи
освітні програми та проекти.

[Весела музика]

Запрошую Вас взяти участь у лекції

під назвою "Викладання та вивчення
польської мови як іноземної",

яку я проведу у співпраці з Катажиною

Шостак-Круль, лінгвістом
і польським філологом,

директором початкової школи № 26 ім.
Станіслава Сташиця у місті Білосток,

найбільш культурно-різноманітної
школи в Білостоці.

Мета лекції - представити
основні питання, пов'язані з

розвитком міжкультурної комунікативної
компетентності серед дітей та молоді з

досвідом міграції в школі в контексті
включення цієї групи учнів до

головного освітнього потоку і таким чином, просувати

ідею освіти для всіх.

Зміст, представлений в ході
лекції, є

результатом наших наукових досліджень,
аналізу змісту літератури

та багаторічного досвіду роботи в
культурно-різноманітному середовищі,

у школах, у центрі проживання

для іноземців та в неурядових організаціях.

Лекція складається з п'яти
взаємодоповнюючих частин.

Перша частина лекції присвячена значенню

знання мови нової країни
проживання в освітньому процесі та

інтеграції учнів з міграційним досвідом.

У другій частині ми зосередимося
на міжкультурній комунікаційній компетентності

у процесі викладання
польської мови як іноземної.

Далі ми охарактеризуємо правові
можливості розвитку комунікативної компетенції

учнів з
міграційним досвідом у школі.

У четвертій частині ми визначимо
роль вчителя під час

проведення занять з
польської мови як іноземної.

Остання частина лекції буде присвячена
особливостям та впровадженню

освітньої практики інтервенції
методу міжкультурного портфоліо.

Важливо почати з того, що діти
та молодь, які мають досвід

міграції, зазвичай, починають навчання
в польських школах поволі.

Найчастіше це пов'язано з нестачею

попередньої мовленнєвої підготовки до функціонування в реаліях нової школи.

Відсутність або погане знання польської мови у учнів з досвідом міграції

є основною перешкодою для отримання освіти,

включення і повноцінної участі у загальноосвітньому процесі

та інтеграції у середовище однолітків.

У ситуації з учнями з міграційного середовища

знання нової мови дає змогу ефективно реалізовувати зміст

навчальної програми, інтеграції в середовище однолітків, систематичного пізнання світу нової

школи, орієнтування в ній і з часом, можливості стати співтворцем того

світу, який вписаний у ширший контекст суспільного життя в Польщі.

Завдяки знанню мови можлива

комунікація, тобто символічний процес, під час якого відбуваються розмови та

обмін думками. За допомогою системи мовних символів

учні з міграційним досвідом навчаються

висловлювати свої думки, погляди, ідеї, тощо.

Мова також дозволяє їм здобувати знання про нову соціально-

культурну реальність та надавати значення її різним елементам.

Мова є інструментом для встановлення та

будування міжособистісних та міжкультурних відносин із суспільством

і розподілу соціальних ролей.

За допомогою мови можлива комунікація з людьми, які належать до

кола "Вони", тобто з

іншої національної групи.

Мова також дає можливість висловити власні емоції

як у повсякденному житті, так і на творчому рівні.

Наукові дослідження та досвід учнів, які походять з різних країн, без

врахування їх географічного розташування, показують, що завдяки розвитку

комунікативної компетентності, підвищується відчуття психологічного благополуччя,

стосунки з однолітками стають більш корисними,

і часто, також, успіхи у навчанні переходять на дедалі вищий рівень.

Тому, в контексті оптимізації процесів навчання та інтеграції учнів з

міграційних середовищ, необхідно систематично і вдумливо

розвивати міжкультурну комунікативну компетентність.

В даний час підкреслюється, що розвиток

комунікативних навичок з урахуванням міжкультурного контексту

є пріоритетом при викладанні, вивченні нової мови

у динамічному та культурно-різноманітному сучасному світі.

Це пов'язано з появою

комунікативного підходу в глоттодидактиці, орієнтованого на завдання та міжкультурний підхід .

Впровадження в освітню практику положень цих трьох взаємодоповнюючих підходів

дозволяє розвивати міжкультурну комунікативну компетентність, дякуючи якій

ефективна міжкультурна комунікація стає можливою.

Згідно з комунікативним підходом
при вивченні нової мови слід

розвивати навички слухання,
читання зі зрозумінням, говоріння та

письма, щоб уможливити
прагматичну комунікацію.

В основі міжкультурного підходу у

викладанні мови лежить

переконання, що мова тісно
пов'язана з культурою.

Тому ті, хто вивчає іноземні мови, повинні
не тільки опанувати принципи правильного

спілкування не лише на мовному,
а й на культурному рівні.

На противагу цьому, концепція вивчення іноземних мов,
що базується на виконанні завдань,

зробила процес оволодіння
іноземною мовою, що базується на

дії та активності учня,
а також на виконанні завдань.

У цьому підході учень

розглядається як соціально-активна
особистість, яка готова здійснювати

різні види рецептивних, продуктивних,
інтегративних завдань, тощо.

Слід також додати, що розвиток

комунікативної
компетентності, пов'язаної з

міжкультурною комунікацією, підкреслюється
в Європейській системі мовної освіти,

тобто у документі, який є програмною

основою

сучасного
вивчення іноземних мов.

Підсумовуючи попередню
інформацію, слід підкреслити, що

міжкультурна комунікативна компетентність
сьогодні стає основною метою

викладання мов у міжкультурному підході.

Міжкультурна комунікативна компетентність,
припускаючи тісний взаємозв'язок між мовою
і культурою, поставила
культуру і реальність нової

країни на важливе місце
у процесі вивчення мови.

Вона також враховує культурну
приналежність учасників
навчальної діяльності.

Розвиваючи її, стає можливою
ефективна, діюча на інших, комунікація
в умовах міжкультурних
розбіжностей та розвитку
культурної ідентичності особистості.

Важливо пам'ятати, що ефективна
міжкультурна комунікація,
окрім лексико-граматичної правильності

та стилістичного
вираження, вимагає вміння точно

інтерпретувати соціальний та культурний
контекст та невербальні повідомлення,

характерні для культури певної
країни, спільноти чи мови.

Через знання інших культур і
культурно-зумовлених форм поведінки,

завдяки їх неупередженому аналізу можна
підвищити обізнаність про культурно-

зумовлені відмінності, а також зміну
існуючих поглядів та розширити

можливість
інтерпретувати дії певної особи.

Міжкультурну комунікативну
компетентність може розвинути особа, яка

спочатку отримає функціональні
знання про мову та її компоненти,

тобто розвиватиме комунікативну
компетентність у процесі навчання.

З іншого боку, слід пам'ятати, що
досконале знання мови співрозмовника не

гарантує успіху у комунікації.

Особливо це стосується ситуацій, коли
відправник і одержувач повідомлення були сформовані в

суттєво різних культурних контекстах.

Мова, як засіб вираження культури,

весь час присутня
під час будь-яких мовних дій,

що супроводжують встановлення
та підтримання комунікації.

Звідси, щораз більшого значення у викладанні
польської мови як іноземної, набирає

розробка та впровадження
навчальних заходів відповідно до

міжкультурного підходу, в якому
мова розглядається як

інструмент для спілкування між

членами різних
культурних груп під час

інтерпретації конкретних культурних явищ,
за допомогою якого люди можуть увійти в

різні типи взаємодії та за допомогою мови
здійснювати ефективні вербальні дії.

Мовні курси, орієнтовані на учнів з

досвідом міграції, повинні інтегрувати
культуру та реалії життя в новій країні та

інших країнах світу з
викладанням самої мови.

Такий підхід до викладання нової мови

дасть змогу цій групі учнів ефективно
спілкуватися у просторі

міжкультурних відмінностей і, таким чином, розвивати власну культурну ідентичність.

Вчителі, які проводять заняття з

польської мови як іноземної, мають можливість вибирати підходи до викладання

нової мови, навчальні матеріали та методи і форми роботи.

Наш багаторічний досвід, пов'язаний з

роботою у культурно-різноманітному

середовищі, показують, що найпоширенішим використанням є

національний підхід і традиційні методи роботи.

Варто зазначити, що польське освітнє законодавство

створює важливий простір для вивчення польської мови

поза обов'язковими заняттями

з основної навчальної програми у вигляді додаткового вивчення мови.

Для вчителів, як і для учнів, це дуже складний виклик.

Учням, які часто обтяжені

різними уроками та необхідністю компенсувати відмінності

у навчальній програмі, досить часто не вистачає мотивації для вивчення нової мови.

Їм важко бачити свій прогрес у навчанні та відчувати успіх.

Тому ми вважаємо, що

пріоритетом є така організація процесу вивчення нової мови, щоб

учні з міграційним досвідом могли б отримати від цього задоволення.

Це можливо завдяки використанню методів і форм роботи, які активізують і мотивують

дітей та молодь навчатися
після обов'язкових шкільних занять.

Щиро Вам дякую за увагу.

Наступну частину лекції прочитає
пані Катажина Шостак-Круль.

[Катажина Шостак-Круль]:
Сердечно вітаю Вас!

Тепер ми розглянемо роль вчителя

під час занять з польської
мови як іноземної.

Успіх в оволодінні польською мовою як

іноземною також визначається
наступними дидактичними факторами,

які включають різні
компоненти глоттодидактичного процесу.

Важливу роль відіграє вчитель, його

особистість, стратегії, яким він

віддає перевагу, та стиль роботи,

методи та форми роботи, а також
засоби навчання, що ним використовуються.

Вчитель, який розвиває
міжкультурну

комунікативну компетентність,
повинен ініціювати освітній процес,

виступати, зокрема, в ролі радника, який

активно формує навчальний простір.

Він повинен функціонувати не тільки у

ролі передавача знань, а також
координатора проведених заходів.

Його завданням буде анімувати

активність учнів, які будуть
по-справжньому вмотивованими

і зацікавленими, спільно
визначаючи процес навчання.

Фундаментальні навички

вчителя іноземної мови
включають, зокрема, компетенції:

інтеграційну, педагогічну,
мовну та викладацьку.

У літературі, на цю тему знання
мови та пов'язаної з нею культури,

описується як складова мовленнєвих
навичок хорошого оратора.

Адже хороший вчитель із
знанням мови повинен не тільки

добре знати мову, яку викладає, а
також культуру мовного регіону,

цікавитися мовою та життям суспільства,
яке використовує

рідну мову, а також мати контакт із культурою,

наприклад,

читати цією мовою або слухати радіопрограми.

Для передачі
культурного контенту

та в межах іноземної мови не обов'язково потрібні спеціалісти з

культурології, історії,
географії чи соціології.

Як ми вже згадували раніше, розвиток
міжкультурної комунікативної компетентності

ніколи не відбувається
сам по собі в процесі вивчення мови.

Саме викладачі, вчителі

несуть найбільшу відповідальність за
введення учня у світ польської мови,

реалій та культури, а також
складних міжкультурних питань.

Так, серед бажаних компетенцій,
якими повинен володіти вчитель-лектор

польської мови як іноземної,
що працює згідно з міжкультурним підходом,

є такі,

що передбачають вміння

обговорення культурних стереотипів,
вміння радити собі зі складним досвідом

і несподіваними ситуаціями, пов'язаними
з культурними відмінностями.

Метод міжкультурного портфоліо є
особливою варіацією методу портфоліо,

модель якого ми розробили під
час нашої освітньої практики.

Завдяки використанню цього
методу під час мовних занять

діти та молодь з досвідом міграції
в міжкультурному просторі,

з особливим акцентом на різних формах
вербального та пластичного вираження,

створюють та збирають матеріали, що

підтверджують підвищення рівня
володіння польською мовою

і свідчать про поглиблення власної
міжкультурної обізнаності.

Реалізація методу передбачає використання

учасниками мовних занять різні методичних рішень,
наприклад,

завдань або вправ, які дають можливість

активного вивчення мови через
творчу роботу та мовленнєву діяльність.

Вони забезпечують платформу для командної
роботи і, таким чином, інтеграції.

Важливим елементом методу міжкультурного
портфоліо є також можливість

систематичної самооцінки та підсумкової
самооцінки нових компетенцій.

Короткий опис мовних заходів, що

проводяться за допомогою
цього методу, виглядає як

гра, яка дозволяє повторити
матеріал, пройдений на занятті.

Зміст польської мови, граматики, лексики

та відомості про культурне розмаїття світу,

з особливим акцентом, звісно, на польську культуру та реалії життя в Польщі.

Важливим елементом міжкультурного методу портфоліо є співпраця з батьками,

опікунами учнів з міграційним досвідом та іншими особами,

залученими у процес навчання, наприклад, міжкультурні асистентами,

які можуть відстежувати прогрес учнів у навчанні.

Матеріали з занять, зібрані в портфоліо,

можуть стати для батьків, опікунів учнів з міграційним досвідом, допомогою у

збиранні знань про Польщу та бути джерелом нового міжкультурного досвіду.

Метод базується на трьох комплементарних принципах:

комунікаційному,

принципу виконання завдань та міжкультурному, про який вже згадувалося раніше.

Важливим рівнем планування

є Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти.

Робота з методом міжкультурного портфоліо передбачає реалізацію змісту

для розвитку серед учасників занять поза межами комунікативних компетенцій,

необхідних для орієнтації в польській соціально-культурній реальності.

Це буде, наприклад,

знання про Польщу, польські звичаї,

культуру, спосіб життя та навчання за допомогою дій,

сприяючих розвитку соціальних

компетенцій, які є важливим елементом

процесу інтеграції у класі
або у школі.

Також надзвичайно важливо вміти

сприймати взаємозв'язок між власною
культурою учасників та іноземною культурою,

вибирати правильні
комунікаційні стратегії

та їх доречно використання при
спілкуванні з людьми, приналежними до інших культур.

Завдяки систематичному розвитку цих

навичок, учасники будуть краще
справлятися з міжкультурними

непорозуміннями і пов'язаними з цим труднощами.

Йдеться саме про набуття
міжкультурної компетентності.

Площини вибору міжкультурного змісту

та інформації про реалії життя
в Польщі та інших країнах.

Можливі методології -
це тематичний каталог

під назвою "Польська культура та соціальна
реальність з елементами компаративістики

з культурою та соціальними реаліями інших
країн (з особливим акцентом на ті країни,

з яких приїжджають учасники занять)".

Ми пропонуємо, щоб робота за допомогою цього метода
проходила згідно з наступними етапами.

Перший етап - створення персоналізованого

міжкультурного портфоліо та обговорення
з учнями специфіки роботи на мовних

заняттях за допомогою методу
міжкультурного портфоліо.

Потім, з використанням методу, ми проводимо серію занять

з польської мови як іноземної.

Цьому має передувати вибір або розробка сценаріїв, які дозволять

проведення мінімум 14 або максимум 28 годинного циклу занять, спрямованих на

осіб, які володіють польською мовою на базовому рівні.

Наступний етап - систематичний моніторинг прогресу

учнів у вивченні мови через часткове самооцінювання нових

компетентностей після кожного заняття на основі аркуша часткового самооцінювання.

Заключний етап - проведення навчальної гри,

яка дозволяє повторити пройдений на заняттях матеріал.

Сюди ввійдуть матеріали, що стосуються польської мови, а також граматики, лексика

та відомості про культурне розмаїття світу,

з особливим акцентом на польську культуру та реалії життя в Польщі.

Моніторинг та оцінка роботи за допомогою

методів міжкультурного портфоліо вказують на те, що завдяки систематичному

збору результатів роботи, власних карт праці, малюнків, письмових робіт

в індивідуальній палітурці, папці та її

аналіз за допомогою, зокрема, засобів

для самооцінки власних досягнень,

а також можливість інтеграції в

процес виховання власної культурної приналежності,

учні з міграційним досвідом, з набагато сильнішою мотивацією і

регулярністю відвідували додаткові мовні заняття.

Це також призвело до пришвидшення

розвитку їхньої міжкультурної
комунікативної компетентності,

ніж під час традиційних методів навчання.

Підсумовуючи, варто зазначити, що
світ людини - це мовний простір.

Людина оточена мовою з моменту
зачаття і до самої смерті.

Мова виконує низку функцій у житті людини,
в тому числі й експресивну,

соціальну, когнітивну, що
дають можливість висловити

наші думки, емоції,
набувати знання про світ.

Мова має соціальну природу.

Це продукт певної спільноти, яка

передає його з покоління в
покоління і постійно формує.

Лексика, граматичні структури, які є
невід'ємною частиною будь-якої мови,

представляють закодоване сприйняття
реальності певною групою, наприклад,

нацією, яка користується ним щодня.

Мова містить у собі
культурний зміст її

користувачів, досвід і мудрість минулих

поколінь, а також
стереотипи, що застосовуються

у різних
ситуаціях та соціальних групах.

Тому слід мати на увазі, що,
відповідно до сучасних тенденцій,

викладання іноземної мови, культурний
контент не може бути тільки

додатком для розвитку
чотирьох мовленнєвих навичок,

але має бути невід'ємним
компонентом навчальних програм.

Зараз підкреслюється необхідність розвитку міжкультурної комунікативної
компетентності,

що передбачає
тісний взаємозв'язок між мовою та

культурою та знання реалій і культури
нової країни, а також набуття знань про

інші культури та розвиток
культурної ідентичності учасників занять.

Проведення мовних занять для вчителів
іноземних мов є серйозним викликом,

зокрема, якщо додаткові заняття
тривають 6 годин на тиждень.

Учні з досвідом міграції,

які часто відчують
тягар занять з предмету

і необхідність компенсувати відмінності у

навчальних програмах,
часто проявляють

відсутність мотивації
до вивчення нової мови.

В ході мовних занять, що проводяться за

допомогою класичних методів навчання,
учням важко побачити прогрес у вивченні

мови та досягти успіху в навчанні.

Тому ми дотримуємося думки,

що організація вивчення нової мови
в такий спосіб є пріоритетом,

щоб учні з міграційним досвідом
могли отримати від цього задоволення.

Це можливо завдяки використанню методів

таких як метод міжкультурного
портфоліо, які активізують і мотивують

дітей та молодь навчатися
після обов'язкових шкільних занять.

[Весела музика]